

Nevetnem kellett, amikor ajtót nyitottam neki. Régebben csak rabruhában láttam, feszes méltósággal viselte. Lecsukatása előtt, katonatiszt korában a vérébe ivódott, miként kell hordani a kincstári öltözetet. Szinte kínosan tiszta volt még kiblizés közben is, fehér inge vakított és a lehető legelegánsabban simult természetéhez a nyári csikos vagy a téli daróc. Mint házimunkás, elsők közt válogathatott a készletből. Most viszont kitérdelt, szürke ültöny volt rajta, viseltes, kockás ing, mélykék nyakkendő, kitaposott cipő. Kövér arcát alaposan megcsapolta az augusztusi hőség. Már az előszobában beszélni kezdett.

— Ne haragudj, hogy csak úgy feltoltam hozzád a képet, itt dolgozom a postán, a csomagosztályon, múltkor az egyik küldeményről lemásoltam a címedet, azért jövök, hogy segíts rajtam kérlek szépen.

— Mi baj?

— Baj az sok van, a legtöbbről beszélni sem érdemes. Például meg fogok halni. Fél évem sincs hátra. Meglátod, nem érem meg az ezerkilencszázhatvanharmas évet.

Leült, majd felugrott, fel-alá sétált a szobában. Jégbe hűtött limonádét hoztam neki. Gépiesen felhajtotta, én meg néztem, hogyan bújik ki pórúsain pillanatokon belül a nedv.

— Meg fogok halni, ezen nem tudsz segíteni. És milyen hülye halálom lesz. Szétrohadok, öregem. És miért? Mert a Zugligetben elrágcsáltam egy fűszálat. Valami gomba volt rajta, belekerült a nyirokmirigyeim közé vagy hova, egész véretem szétbomlasztja. Egy fűszál öl meg. Sebaj.

Felrúgott egy széket, majd talpára állította és ráült. Ott trónolt a szoba közepén, magányosan, dühösen. Én meg nem tudtam, higgyek-e neki. Talán csak ostoba ugratás áldozata; vagy hipochonder; vagy engem akar átverni. Olyan vaskos volt. Olyan energikus. Óvatosan hallgattam. Egyszer csak lecsuklott a feje, és minden átmenet nélkül szuszogó alvásba váltott át. Az íróasztalhoz mentem, dolgoztam tovább. Fél óra múlva horkanva felriadt, és folytatta zilált sétáját a szobámban.

— A fűszálnál tartottál.

— A fűszálnál? — kérdezte. — Hagyjuk. Ne csinálj úgy, mintha érdekelné. Kilencvennégy kiló vagyok, és egy fűszál nyír ki. Én is röhögnék a helyedben.

Újra leült a magányos székre, szembefordult velem és parancsoló hangon rámszólt: — Kérdezz!

— Kihallgatáson érzed magad?

Látogatóm hahotázni kezdett. Fejét két húsos tenyere közé szorította, és perceken át hörgött, rázkódott, csuklott, már-már attól tartottam, hogy cseppfolyóssá válik és tócsát alkot a szobám közepén.

— Kihallgatás — hörögte —, hát ez óriási, öregem, kihallgatás.

Aztán váratlanul lecsillapult és kiguvadó szemmel bámult rám.

— Láttál már tisztára tunkolt lábast? Szárazra kottort joghurtos poharat? Olyan vagyok.

A falhoz állt, nekinyomta orrát, hátrakulcsolta kezét. Vártam, amíg megfordul.

— Miről kérdezzetek?

— A feleségemről.

— Hát elvetted? Gratulálok.

Az asztalhoz ugrott, felkapta a limonádés poharat, mintha hozzám akarná vágni. Aztán lecsapta az asztalra, a pohár feneké levált, látogatóm tenyeréből vér szivárgott. Tanácstalanul néztem, amint komótosan a padlóra csöpög.

— Hozhatok egy zsebkendőt?

— A padlót sajnálod mi? Vagy talán az fáj neked, hogy kiömlik az én rossz, gombás vérem?

— Az fáj — mondtam. — Ha lehet, másutt csöpögtesd el.

Vendégem gondosan bebugyolálta a kezét és közben szenvtelen hangon tudatta, hogy annak idején elásott egy kincstári pisztolyt, hat tárral, kis ládikóban, jó vastagon zsírba ágyazva. Így hát harminc pici lukat tud

fúrni belém, pontosabban huszonkilencet, mert az utolsó golyót magába szalasztja.

Felállt, bekötött kezét filmekből ismerős mozdulattal zakójának zsebébe süllyesztette. Ő legfeljebb egy évet veszthet, mondtá, én viszont, amilyen rohadtul egészségesnek látszom, harmincat vagy negyvenet is.

Kezdem sejtteni, minek köszönhetem a szerencsét. Annak idején idegcsillapítóért, tiszta fehérneműért és főként dugi-ceruzaért szerelmes verseket írtam a menyasszonyának, egy orvostanhallgatónak.

— Miért is akarsz kivégezni?

Ismét fel-alá rohangált a szobában. — Semmit sem értesz — kiabálta —, rettenetesen lassú a felfogásod. Nyisd már ki az ablakot.

— Nyitva van — válaszoltam. Vigyázállásba dermedt a szoba közepén. — Alighanem megbolondulok — sutogta. — A gombok teszik. Agyamat is megtámadták a gombok.

EÖRSI ISTVÁN:

Üzenet az élőknek

Menyasszonyát még százados korában hódította meg; katonatiszt és orvosnő közt nincs különbség. A börtönben azonban gyötörni kezdte, hogy mi lesz, ha eltűnik az egyenruha varázsa, a szolgálati lakás kényelme, azok a privilégiumok, amelyek ellensúlyozhatják a lány értelmiségi fölényét? Mit kezdhet majd szakma és lakás nélkül egy fiatal orvosnő oldalán? Verseket is azért kellett írnom, hogy javíthassa elöntetlen mérlegét.

— Miben segíthetek?

Odafutott hozzám, megragadta a kezemet. — Tudtam, hogy nem kell benned csalódnom — hadarta —, tudtam, tudtam. Értsd meg, fél évről van szó, csak fél kurta évről. Hozhatok orvosi bizonyítványt is.

Hallgattam. Ő elémtérdelt és összefonta a kezét.

— Írj új verseket a feleségemnek. Tedd meg kérélek, neked az semmibe se kerül.

— Hozd már ide azt a széket és ülj rá.

Szuszogva ült a széken, szuszogva mondta el történetét. Menyasszonya mindenkinek felolvasta verseimet — irtózatosan büszke volt rájuk. „Az ’én Józsefem” — mondogatta — „nem irodalmár, mégis ilyen szépen fogalmazza meg érzelmeit.” Ő meg a főhelyen trónolt a különböző lakásokban és fogadta a gratulációkat. Mindenki tudni akarta, hol tanult meg rimelni, és honnan veszi a költői képeket meg kifejezéseket — szerényen és öntudatosan mosolygott ilyenkor. Nem utolsósorban ezeknek a sikereinek köszönheti, hogy menyasszonya, mielőtt kinevezték orvosnak a János kórházba, maga sürgette az esküvőt vele, a segédmunkással. A nászéjszakán az ágy szélén ülve el kellett olvasnia a költeményeket, csak aztán feketett a felesége mellé. Később megfigyelte, hogy ha az asszony nehezen jut el az élvezéshez csak egy verssort kell a fülébe sutognia, „Margit ölmeleg mosolya”, vagy „Melle mint két kicsi állat”, és akkor meg minden, mint a karikacsapás. Utóbbi időben azonban gyanú mérgezi meg a kapcsolatukat. Nem szerzőségében kételkedik az asszony, á, de hogy, ilyen szélhámoságot nem tételez fel róla. Még ő maga se bírna elhitetni vele, hogy más a szerző. De miért hallgatott el a műsája? Az asszony felolvassa még néha a verseket társaságban, de ilyenkor hozzászól: „Ezt a férjem akkor költötte, mikor még nem éltünk együtt.” Vagy: „Akkoriban még szeretett a férjem, igaz, csak a menyasszonya voltam.”

Ehhalgatott, halszeme rémülten dülledt felém.

— Miért nem másolsz ki verseket szerelmes antológiából?

— Mert megismeri a stílusunkat. Nagyon finom irodalmi hallása van.

Ismét zsebredugta a kezét. Kissé hátradőlt, a szeme zugából lesett rám.

— Vedd ki a zsebedből a kezedet — mondtam nagysókára —, nincs ott semmiféle pisztoly.

Ő csak mosolygott, talányosan.

— Lehet, hogy elásva, zsírban van még pisztolyod valahol. A zsebed viszont, mielőtt belemélyesztetted a kezedet, olyan lapos volt, mint a Nagy Magyar Alföld.

Tétovázva előhúzta a jobbját.

— Feleségem ma reggel, amikor munkába bocsátott, azt mondta, hogy amíg nincs új vers, addig nincs szerelem sem.

— És ha nem halsz meg egy fél év múlva? — kérdeztem. — Az idők végezetéig költsem helyetted a szerelmi klapanciákat, mint valami Cyrano II.?

— Ígérem, hogy meghalok.

— És mivel fizetsz? Momentán ugyanis nincs égetően szűkégem tiszta fehérneműre, se plajbászra.

Látogatóm felállt, meglazította és véres kötésű kezével kissé össze is maszatozta nyakkendőjét, majd ünnepélyesen így szólt:

— Tudtam, hogy ingyen nem csinálod. Kész ajánlattal jöttem. Témát ajánlok versért. Te író vagy, tehát nem tudod, mi történik az emberekkel. Én viszont szenvedek kölyökkorom óta. Több hullát láttam, mint te könyvet. Már kissrácként, az ostrom alatt, aztán katonakoromban, amikor a lögyakorlaton... és később pláne. Idefigyelj. Van egy első osztályú témám. Egy versért elmesélem. Utána negyed évig nem látsz.

— Halljuk.

— Mielőtt hozzátok kerültem, a balcsillagba, a halálosknál voltam házi. Sok mindent tapasztaltam ott, sokat okosodtam. Például rengeteg utolsó üzenetet hallottam, az majdnemhogy kötelező volt. A fiúk, amikor már kísérték őket a folyosón, a nevüket kiabálták, meg mindenféle biztatásokat a többieknek, volt idejük kigondolni a szövegeket. Ettől eltekintve szerettem beosztásomat, mert nagyon jó volt a háziak kajája, meg sok érdekes ember gyűlt össze. Volt ott néhány nő is, meglehetősen személt előélettel, kurvák, akik gyilkosságokba meg fegyveres kérégetésekbe bonyolódtak. Leghíresebb köztük a Rákóczi téri Gitáros Mancit volt, aki jó pár manas kinyírásában vett részt. Persze, halálra ítélték, aztán hónapokig tárolták magánzárkán. Tanúnak használták, mert ez aztán mindenkire mondta, amit kívántak tőle. Nem mint-ha kegyelmet remélt volna, csak egyszerűen nem bírt nemet mondani. Ez szakmai ártalom volt nála. Nos — és most jön a téma, ami író tollára való —, halljuk egyszer, hogy másnap viszik a Mancit is. Este zárás előtt sziszegést hallok a zárkájából. Odalopódom — a folyosón éppen nincsen őr —, elfordítom a kukucsol, hát ott fekszik Mancit a príccsen, hasig pucéron, felemelt lábait két kézzel szétfeszíti, és ezt suttogja: „Idenéz, házi, utoljára még nézd meg!” Ez volt Gitáros Mancit utolsó üzenete az élőknek.

Látogatóm belefeledkezett az emlékezésbe. Bal szemét lehunyta, a jobbat összehúzta, mint aki beles egy kémlelőnyíláson. Csettintett, vihogott, aztán megrázta magát és felém fordult.

— Nagyon elszomorodtam máma, amikor eszembe jutott ez, mert én semmit sem tudok majd üzenni az élőknek, ha eljön az óra.

Aztán, inkább csak magának, hozzátette még: — Talán, mert nincs hivatásom.

Legyintett, áthajolt az asztalon és az arcomba meredt.

— Na, mit szólna?

— Nem vagy te beteg — mondtam. — A verset pedig nem írom meg, mert történeted közölhetetlen.

Felállt és kiballagott az ajtón. Azóta tizenhat év telt el; nem láttam többé, nem is hallottam róla. Nem tudom, él-e, hal-e, és hogy elhagyta-e a felesége, de tartozom neki egy verssel a témáért, amely azóta nyugtalanít.